

Európai uniós rovatunk ebben a hónapban az Európai Unió további bővítésével foglalkozik. A téma aktualitását az adja, hogy az Európai Tanács múlt év végi döntése után 2005. március 17-én Horvátországgal elkezdődnek a csatlakozási tárgyalások, április 25-26-án pedig sor kerül a Csatlakozási Szerződés aláírására Romániával és Bulgáriával. A bővítés alapismeretei és információs forrásai mellett bemutatjuk az EURES szolgáltatást, s azt is, hogyan lehet valaki köztisztviselő az uniós intézményekben. A rovat anyagainak összeállításánál segítségemre volt Gerencsér Judit, a szombathelyi Európai Dokumentációs Központ könyvtárosa. – K. K. Á.

A hónap témája

Az Európai Unió további bővítése

Az Európai Unió életében 2004. május 1-je történelmi jelentőségű dátum: 10 új országgal bővült a nemzetközi közösség, újraegyesítve ezzel a sokáig részekre szabdaltnak kontinenst, Európa történelmileg elválasztott népeit. Az unió bővítése azonban nem ért véget, továbbra is a szervezet egyik prioritása maradt, s alig egy évvel a 10 állam csatlakozása után az EU újabb bővítésre készül.

A négy új csatlakozni kívánó országnak (*Románia, Bulgária, Törökország és Horvátország*) is ahhoz, hogy megkezdhessék a tárgyalásokat az Európai Unióval, először teljesíteniük kell az úgynevezett „koppenhágai kritériumokat”:

- stabil, demokratikus intézményrendszer, jogállamiság, az emberi jogok tiszteletben tartása és érvényesülése, a kisebbségek védelme;
- működő piacgazdaság, a piaci erővel való verseny felvételének képessége;
- a tagságból származó kötelezettségeknek való megfelelés, az Európai Unió politikai, gazdasági és pénzügyi céljainak elfogadása.

Vizsgáljuk meg az EU következő bővítését a csatlakozásra váró országoknak az Európai Unióhoz kötődő kapcsolata, és az új bővítés szempontjából fontos aktuális események bemutatásán keresztül!

Románia

Románia és az Európai Unió között 1990-től léteznek diplomáciai kapcsolatok, s már 1991-ben elindult a két fél közötti gazdasági kapcsolatok erősí-

tése. Románia Társulási Szerződésének aláírására 1991-ben került sor (1995 februárjában lépett hatályba). Az ország 1995. június 22-én nyújtotta be csatlakozási kérelmét az Európai Uniónak, míg a csatlakozási tárgyalások 2000. február 14-én kezdődtek el. A tárgyalásokat 2004. december 14-én zárták le.

Az Európai Tanács 2004. decemberi csúcstalálkozóján jelentette ki, hogy a csatlakozási tárgyalások Romániával lezárultak, így az ország 2007 januárjában az EU teljes jogú tagjává válhat. Ehhez azonban az országnak teljesítenie kell a tagságból fakadó további kötelezettségeket is. A csatlakozást megelőző időszakban, illetve az ezt követő három évben felmerülő, komoly problémák kezelését a Csatlakozási Szerződésbe iktatott védzáradék biztosítja majd. Az Európai Unió továbbra is nyomon követi Románia tagságra való felkészülését, különös tekintettel a bel- és igazságügy, a versenypolitika és a környezetvédelem területén. Az Európai Bizottság továbbra is éves jelentésekben értékeli majd a csatlakozási folyamatban elért eredményeket. A Csatlakozási Szerződés aláírására 2005 áprilisában kerülhet sor.

Bulgária

Az első fontos történelmi dátum az Európai Unió és Bulgária kapcsolatának történetében 1993 márciusa, ekkor került sor ugyanis a két fél között az úgynevezett Társulási Szerződés aláírására. Ez volt az első lépés Bulgária teljes jogú tagsága felé. A Társulási Szerződés 1995. február 1-jén lépett életbe, s még ugyanebben az évben (1995. december 14-én) az ország benyújtotta csatlakozási kérelmét az Európai Uniónak. A csatlakozási tár-

gyalások 2000 februárjában kezdődhetek meg, s nagyon jól haladtak. A sikeres folyamat eredményeképpen 2004. december 14-én az ország lezárta a csatlakozási tárgyalásokat, tehát teljesítette az Európai Unió elvárásait és követelményeit. Az Európai Tanács 2004. decemberi csúcstalálkozóján üdvözölve a tárgyalások sikeres, 2004. december 14-i befejeződését, kifejezésre jutatta, hogy várakozással tekint Bulgária 2007. januári csatlakozására. A vonatkozó bizottsági értékelések és ajánlások figyelembevételével az Európai Tanács úgy látta, hogy Bulgária a csatlakozás előrelátható időpontjára képes lesz teljesíteni a tagságból fakadó kötelezettségeit, feltéve, hogy véghezviszi a további szükséges reformokat, és eleget tesz egyéb kötelezettségeinek is. Bulgária esetében is úgynevezett „védzáradék” biztosítja a csatlakozást megelőző időszakban, illetve a következő három évben az esetleg felmerülő problémák kezelését. Az Európai Unió továbbra is figyelemmel kíséri az ország felkészülését, és a közösségi vívmányok átvételének területén elért eredményeit, különösen a bel- és igazságügy terén. Az Európai Bizottság pedig újabb éves jelentésekben értékeli majd Bulgária erőfeszítéseit a tagsághoz vezető úton. Ha Bulgária is időben befejezi a csatlakozási előkészületeket, Romániával együtt 2005 áprilisában aláírhatja a Csatlakozási Szerződést.

Törökország

Törökország és az Európai Unió kapcsolata több mint 40 évre tekint vissza. A gazdasági kapcsolatok szorosabbra fűzése érdekében Törökország már 1959-ben teljes jogú tagságra jelentkezett az Európai Gazdasági Közösségnél (egy évvel azután, hogy létrehozták az EGK-t). Ennek eredményeképpen 1963-ban Törökország és az EGK aláírta a Társulási Megállapodást. 1987-ben az ország újra benyújtotta tagfelvételi kérelmét, amely szerint már más feltételekkel kíván csatlakozni a közösséghez, mint azt a Társulási Szerződésben kilátásba helyezték. Az unió azonban nem adott határozott választ a kérésre.

Az 1990-es években mind szorosabbá váltak a két fél gazdasági kapcsolatai: 1995-ben Törökország belépett a vámunióba; 1999-ben az Európai Unió 7. legnagyobb exportcélállomása volt Törökország stb. Aztán nagyon hosszú ideig nem történt igazi előrelépés a két fél között a tagságot illetően, bár Törökország többször is jelezte, szeretne minél előbb taggá válni. Végül 2004 decemberében az Európai Tanács brüsszeli csúcstalálkozóján döntés született. Az Európai Tanács emlékeztetett egyrészt saját korábbi állásfoglalására: Törökország

olyan tagjelölt ország, amely a más tagjelöltekre vonatkozó feltételekkel megegyező alapon csatlakozhat az Európai Unióhoz; másrészt megállapította, hogy ha az Európai Bizottság jelentése és ajánlása alapján Törökország teljesíti a koppenhágai kritériumok közül a politikaiakat, az Európai Unió késlekedés nélkül megkezdi a csatlakozási tárgyalásokat az országgal. A Tanács ugyanakkor felkérte az Európai Bizottságot arra, hogy a jövőben is rendszeresen készítsen jelentéseket a török felkészülésről, s e jelentésekben térjen ki a politikai reformok előrehaladására, az alapvető szabadságjogok és az emberi jogok tiszteletben tartásának kérdésére, a kínzásokra és embertelen bánásmódra vonatkozó, illetve a zéró tolerancia elvével összefüggő politikákra. Felkérte továbbá az Európai Bizottságot arra is, hogy tegyen javaslatot a csatlakozási tárgyalások keretére vonatkozóan, úgy, hogy azok 2005. október 3-án megkezdődhessenek.

Horvátország

Horvátország a volt Jugoszlávia egyik legdinamikusabban fejlődő országa, amelynek valószínűleg elsőként lesz lehetősége, hogy az Európai Unió tagja legyen. Horvátország és az Európai Unió kapcsolata egészen 1997-ig nyúlik vissza. Ebben az évben az EU Miniszterek Tanácsa úgy döntött, hogy gazdasági és politikai szinten egyaránt elkezdődhetnek a bilaterális tárgyalások Horvátországgal. Két évvel később, 1999-ben, az Európai Unió javaslatot tett egy új ún. *Stabilizációs és Társulási Folyamat* megindítására öt délkelet-európai országgal, köztük Horvátországgal.

A 2000-es demokratikus parlamenti választások eredményeképpen új fejezet kezdődött Horvátország életében. A politikai fordulat az Európai Unióhoz történő csatlakozás tekintetében is új fejezetet jelentett, az Európai Unió megnyitotta kapuit Horvátország előtt. 2001-ben írták alá a Stabilizációs és Társulási Folyamatról szóló hivatalos dokumentumot, amelynek segítségével széles körű együttműködés indulhatott el a politikai dialógus, a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok terén egyaránt. Az Európai Tanács 2004. decemberi csúcstalálkozóján meglepedéssel nyugtázta a csatlakozási tárgyalások megnyitása érdekében a horvát részről tett erőfeszítéseket. 2004. júniusi elnökségi következtetéseit (Presidency Conclusions) megerősítve, az Európai Tanács sürgette Horvátországot, hogy tegyen meg minden szükséges lépést a hágai Nemzetközi Bírósággal való együttműködésre, beleértve a még szabadlábbon lévő háborús bűnösök mielőbbi felkutatását és Hágába szállítá-

sát. Az Európai Tanács egyben felkérte az Európai Bizottságot, hogy készítsen javaslatot a Horvátországgal folytatandó tárgyalások keretére, amely a korábbi bővítési hullám tapasztalatait is magában foglalja, s melynek alapján 2005. március 17-én megkezdődhetnek a csatlakozási tárgyalások Horvátországgal – ha a hágai büntető törvényszékkel teljes az együttműködés.

Irodalom

- [1] BALBISI, Louai: Törökország helye az EU-ban. = Európai Tükör, 1. sz. 2001. p. 126–140.
- [2] GORDOS Árpád–ÓDOR Bálint: Törökország csatlakozása az Európai Unióhoz, avagy hol vannak az unió határai? = Európai Tükör, 7. sz. 2004. p. 107–117.
- [3] KOCSIS György: Törökország és az európai csatlakozás: tessék, lássék. = HVG, 41. (1324.) sz. 2004. p. 8.
- [4] KOCSIS Györgyi: Törökország EU-tagsága: kérdőjelek. = HVG, 38. (1321.) sz. 2004. p. 23–24.
- [5] SZIGETVÁRI Tamás: Az Európai Unió jövőjéről – Törökország kapcsán. = Világ gazdasági Kutatóintézet. Kommentárok sorozat, 95. sz. Budapest, 2004. december 23.
- [6] Törökország és az európai csatlakozás: a végek óvatos dicsérete. = HVG, 41. (1324.) sz. 2004. p. 7.
- [7] WEIDENFELD, Werner: Közösen formáljuk a nagy Európát. = Európai Szemle, 1. sz. 2004. p. 111–127.

(Gerencsér Judit)

Információs források

A hónap témájához kapcsolódva ezúttal az Európai Unió további bővítésével, s a csatlakozásra váró országokkal kapcsolatos információs forrásokra hívjuk fel a figyelmet:

- EUROPA / Általános tudnivalók a bővítésről: http://europa.eu.int/pol/enlarg/index_hu.htm
- Az Európai Unió honlapjának ún. *Tevékenységek* című része az EU közösségi politikáihoz és egyéb tevékenységi területeihez kalauzol minket. Itt találjuk a bővítési folyamat alapvető tudnivalóit, hozzáférhetünk az egyes uniós intézmények bővítéssel kapcsolatos oldalaihoz, a bővítéssel kapcsolatos jogi és egyéb hivatalos dokumentumokhoz, s megismerhetjük a csatlakozásra váró országokat is.
- Az Európai Bizottság Bővítési Főigazgatóságának honlapja (http://europa.eu.int/comm/enlargement/index_en.html) részletesen mutatja be a 2004-es és az előttünk álló, várhatóan

2007-es bővítési folyamatot, pénzügyi eszközrendszerét, a hozzá kapcsolódó kommunikációs tevékenységet, s elérhetővé teszi valamennyi hivatalos és tájékoztató dokumentumot is. Innen érhetjük el az *Enlargement Weekly* című heti hírösszefoglalót, és a havonta megjelenő *Enlargement Research Bulletin* is, amely a bővítéssel/csatlakozással kapcsolatos elemzések, tudományos igényű cikkek közt válogat.

- Az Európai Parlament bővítési oldalai (http://www.europarl.eu.int/enlargement/default_en.htm) az EP Kutatási Főigazgatósága által készített országbemutatók mellett egy linkajánlót is tartalmaz, amelyből az egyes országok legfontosabb honlapjaihoz, nemzeti keresőmotorjaihoz, médiaoldalaihoz juthatunk.
- Csatlakozásra váró országok és tagjelölt országok
  - Bulgária*
    - Az Európai Bizottság Delegációja Bulgáriában: <http://www.evropa.bg/>
    - Statisztikai Hivatal: <http://www.nsi.bg/>
    - Általános információk Bulgáriáról: <http://www.dir.bg/>
    - Bulgária Online: <http://www.online.bg/>
    - Bolgár hírügynökség: <http://www.bta-bg.net/>
  - Románia*
    - Az Európai Bizottság Delegációja Romániában: <http://www.infoeuropa.ro/start.php/>
    - Az Európai Bizottság Információs Központja Romániában: <http://www.infoeuropa.ro/>
    - Románia Európai Unió mellé akkreditált képviselője: <http://ue.mae.ro/>
    - Románia és az Európai Unió: <http://romania-on-line.net/general/roue.htm>
  - Törökország*
    - Törökországról: <http://www.about-turkey.com/>
    - Az Európai Bizottság Delegációja Törökországban: <http://www.deltur.cec.eu.int/>
    - Kulturális és Turizmusért Felelős Minisztérium: <http://www.kulturturizm.gov.tr>
    - Külügyminisztérium: <http://www.mfa.gov.tr/>
    - Török parlament: <http://www.tbmm.gov.tr/>
  - Horvátország*
    - Horvátország: <http://www.croatia.hr/>
    - A horvát kormány: <http://www.vlada.hr/>
    - Az Európai Bizottság Delegációja Horvátországban: <http://www.delhrv.cec.eu.int/>
    - Az EU és Horvátország kapcsolatai: http://europa.eu.int/comm/external_relations/see/croatia/index.htm#links

(Kovácsné Koreny Ágnes–Gerencsér Judit)